

Reivindicar la memòria històrica

Autors de les Terres de l'Ebre posen de relleu la importància de la memòria històrica en les seues creacions. Les històries de la guerra, la postguerra i el maquis centren la producció d'assajos, novel·les i documentals d'este 2022.

Corbera d'Ebre Redacció

La memòria històrica es fa valer dels espais de la Batalla de l'Ebre. Novel·listes, cineastes, periodistes i artistes han centrat bona part de les seues creacions d'enguany a explicar les històries de la Guerra Civil espanyola, la postguerra, l'exili i la repressió que es van viure a les contrades ebreques. L'objectiu no és altre que explicar al gran públic les històries que es van viure al territori ebrenc i explicar a la resta del país la importància que té la preservació de la memòria democràtica en la societat actual.

Un dels treballs periodístics més llegits enguany és, sens dubte, el llibre *Com vas perdre el braç*, de Balchowsky?, del periodista de Falset Toni Orensanz. El llibre narra la recerca al voltant de la figura d'Eddie Balchowsky, un poeta i pianista dels Estats Units que va lluitar com a brigadista internacional, que va lluitar al front de l'Ebre i que va acabar perdent-hi un braç.

En format assaig, l'obra més destacada és *La petjada del Rubio*, l'últim company de la Pastora, del periodista Óscar Meseguer i publicada per Onada. L'obra narra una recerca periodística al voltant de la figura de Francisco Serrano Iranzo, a través de la seua biografia com a activista anarquista fins que s'integra al maquis, fruit de la repressió franquista. Meseguer fusiona el relat dels assaigs que protagonitza Serrano Iranzo al costat del conegut maqui la Pastora amb fortes reflexions al voltant de les polítiques de memòria, dignitat i també de periodisme. Precisament van ser els articles d'Óscar Meseguer publicats en este setmanari els que van permetre descobrir que el cos de Serrano Iranzo es trobava enterrat al cementiri dels Reguers, d'on va ser exhumat a finals de l'any 2020 i entregat a la seua família el 21 de març de 2021.

També, enguany, s'ha publicat *Vic-times i botxins. La repressió a Vilalba*

dels Arcs durant la guerra civil i el franquisme (1936-1945), del doctor en història contemporània David Tormo. L'obra és fruit d'una extensa recerca que relata els coneguts fets de Vilalba dels Arcs, un dels episodis més sagnants de repressió a la rereguarda republicana, i les seues conseqüències en esta localitat de la Terra Alta i el seu entorn durant la dècada següent.

Un altre dels treballs amb recorregut, en este cas en format de pel·lícula, és *L'espill*, del prolífic director de l'Ampolla, Mario Pons. La seua nova producció se centra en la història d'Hilari Arasa en el retorn al delta de

La memòria històrica ha centrat obres de narrativa, assaig, periodisme i cinema

El nombre de visitants als espais de memòria ha tornat a situar-se en xifres similars al 2019

l'Ebre, la seua terra natal, després de dècades vivint a França, on la seua família es va exiliar. La cinta és una comèdia romàntica que contraposa els sentiments d'amor i odi, i un viatge de retorn a la Catalunya que lluita contra la repressió de l'Estat espanyol. *L'espill* ja ha recorregut diverses poblacions de les Terres de l'Ebre i d'altres poblacions de Catalunya i la resta de l'Estat.

En el camp de la novel·la, està tinent molt bona rebuda *Una lluna a la finestra*, de la senyora Marta Tena Subirats. Ambientada al Maestrat, els Ports i les Terres de l'Ebre, narra la història de la Jana, una mossa d'esquadra que, en el retorn al seu poble natal, descobreix un cadàver de fa més de 70 anys, una història que la porta a descobrir la realitat

Un moment de la projecció de 'La llibreta del doctor Gras' a la Mostra Front.

Estrena de 'L'Espill' dirigit per Mario Pons al cinema de Roquetes. CEDIDA

dels maquis i la repressió franquista després de la Guerra Civil a partir dels relats i l'experiència dels seus familiars.

Totes estes obres han estat publicades al 2022 i totes es basen en la recuperació de la memòria democràtica i la seua valoració de cara a les noves generacions. **"És un tema que està de moda i que atrau molt. Moltes generacions de joves, i no tan joves, volen saber allò que va passar, i trencar el silenci que durant molts anys hi ha hagut al voltant de tot allò que envoltava la Guerra Civil"**, explica Joan Baptista Forcadell, director tècnic del Consorci Memorial

d'Espais de la Batalla de l'Ebre (Comebe). De fet, el centre d'interpretació 115 dies, de Corbera d'Ebre, compta amb una petita llibreria per a posar a disposició dels visitants alguns dels llibres que parlen sobre el conflicte i la memòria històrica.

"Si hi ha publicacions sobre memòria, significa que hi ha demanda i lectors!", afegix Forcadell. I una mostra d'això és l'afluència de visitants al centre d'interpretació que gestiona el Comebe a la Terra Alta, on s'ha recuperat el volum de visitants d'abans de la pandèmia. A més, han augmentat sensiblement els visitants que contracten alguna

de les rutes guiades que s'oferixen pels espais de la Batalla de l'Ebre. **"Fa només uns dies que hem posat a la pàgina web l'oferta que tenim, i cada dia tenim sol·licituds de gent que vol visitar Corbera d'Ebre o els espais de la Batalla de l'Ebre"**, assegura Forcadell.

MOSTRA FRONT A banda de les produccions al voltant de la memòria, este passat cap de setmana del 30 de setembre al 2 d'octubre es van fer les primeres projeccions audiovisuals de Front, la mostra de cinema de conflicte i pau de les Terres